

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

філологічний

(назва інституту/факультету)

Кафедра _____ філософії і культурології _____

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

__Філософія культури__

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-наукова програма _____ Філософія _____

(назва програми)

Спеціальність _____ 033 Філософія _____

(вказати: код, назва)

Галузь знань _____ 03 Гуманітарні науки _____

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти _____ третій _____

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

філологічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання _____ українська _____

(вказати: якими мовами читається дисципліна)

Розробники: _____ проф. М. Чікарькова, доктор філософських наук _____

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів)

[http://www.religstud.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data\[3666](http://www.religstud.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[3666)

[caf_pers_id]=1867&commands[3666]=item

Контактний тел.

0677548606

E-mail:

m.chikarkova@chnu.edu.ua

Moodle:

<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=6737>

Консультації

Очні консультації: за попередньою домовленістю.
(середа з 14.30 до 15.30).

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Курс належить до циклу вибіркових дисциплін й вивчається у 1 семестрі. Завдяки дисципліні здобувачі вищої освіти знайомляться з основними тенденціями та етапами розвитку філософії культури, видами та чинниками культури, а також культурфілософськими підходами до їх вивчення. Предметом вивчення навчальної дисципліни є культура у філософському ракурсі.

2. Мета навчальної дисципліни – розгляд культурфілософських ідей у діяхронічному та синхронічному аспектах.

Завдання вивчення дисципліни:

- ❖ осмислення культури як предмету філософської рефлексії;
- ❖ ознайомлення з генезою філософії культури;
- ❖ розгляд динаміки розвитку культури та модифікація її об'єкту у філософському ракурсі;
- ❖ розгляд здобутків основних філософських шкіл та особливості їхніх підходів до культури;
- ❖ засвоєння методологічних принципів філософського аналізу культури.

3. Пререквізити.

Курс насамперед пов'язаний з комплексом дисциплін з історії філософії, а також з обов'язковою дисципліною «Сучасна філософія: аксіологічні, методологічні та соціальні аспекти».

4. Результати навчання

Програмні результати:

- ❖ РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з філософії і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з філософії, отримання нових знань та здійснення інновацій.
- ❖ РН3. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання основних положень теоретичної і практичної філософії, історії світової та вітчизняної філософської думки, а також основних напрямів та провідних тенденцій у сучасній світовій філософії.
- ❖ РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні літературні дані; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого інтелектуального та соціокультурного контекстів.
- ❖ РН5. Планувати і виконувати теоретичні дослідження з філософії та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

У результаті вивчення курсу студенти повинні знати:

- різні філософські підходи до дефініціювання терміну «культура» та їх підстави;
- принципи класифікації культури, основні її види та чинники;
- специфіку основних етапів розвитку філософії культури;

- базові положення провідних філософських підходів до культури;
- проблемні та дискусійні питання культурфілософії.

Вміти:

- аналізувати філософське підґрунтя феномену культури;
- розпізнавати й виділяти основні типи культур;
- аналізувати різні чинники культури зі врахуванням їхніх особливостей;
- використовувати різні методи культурфілософського аналізу;
- розпізнавати специфіку тексту культури, притаманну певній епосі;
- використовувати різні алгоритми аналізу культури відповідно до філософського дискурсу певного напрямку (школи).

5. Опис навчальної дисципліни**5.1. Загальна інформація**

Назва навчальної дисципліни – Філософія культури										
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин				Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових	лекції	практичні	самостійна робота	індивідуальні заняття	
денна	1	1	3		30	14	16			залік

5.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Теоретичні засади філософії культури													
Тема 1. Філософія культури: предмет та завдання		2	2											
Тема 2. Структура культури.		2	2											
Тема 3. Види культури.		2	2											
Разом за ЗМ1		6	6											
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Історія формування філософії культури.													

Тема 4. Культурфілософські ідеї Давнього Сходу та європейської Античності.		2	2									
Тема 5. Філософські підходи до культури у добу Середньовіччя, Відродження та Нового часу.		2	4									
Тема 6. Філософія культури XIX-XX ст.		4	4									
Разом за ЗМ 2		8	10									
Усього годин		14	16									

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота) робота, відповідь здобувача вищої освіти та ін.

Формою підсумкового контролю є залік.

Засобами оцінювання виступають:

- тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- реферати;
- есе;
- створення інфографіки, інтелект-карти та словникової статті на задану тему;
- презентація на задану тему;
- доповідь на науковій конференції.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Курс «Філософія культури» вивчається протягом семестру та складається з двох теоретичних та одного підсумкового модулю.

Кожний теоретичний модуль оцінюється в 30 балів, відповідно протягом семестру здобувач вищої освіти може набрати максимально 60 балів (30+30).

Підсумковий модуль оцінюється у 40 балів. Він складається з двох форм роботи: теоретичної і практичної (тестові завдання). Теоретичний блок складається з трьох питань, що підсумовують вивчений матеріал та за умови успішного розкриття кожне питання може бути оцінене у 10 балів. Практичний блок складається з 10 тестових завдань, розміщених у системі Moodle (кожний тест оцінюється в 1 бал). Тести виконуються на платформі до початку іспиту. За умови успішної роботи у межах двох теоретичних модулів, виконання всіх форм роботи на

підсумковому контролі, студент має можливість за результатами навчання з курсу отримати 100 балів.

Підсумкова кількість балів після закінчення вивчення навчальної дисципліни переводиться в оцінку за національною системою та шкалою ECTS. При виставленні загальної оцінки враховуються наступні критерії:

<p>«А» ставиться у разі, якщо студент:</p>	<ul style="list-style-type: none"> – постійно готувався до занять згідно з програмою дисципліни; – глибоко та всебічно розкривав зміст питань, використовуючи додаткову літературу; – показав уміння формулювати висновки, узагальнювати та аналізувати навчальний матеріал; – продемонстрував уміння формулювати власну точку зору та аргументовано доводити її; – переконливо та логічно викладав матеріал, проявляв творчий підхід до виконання індивідуального науково-дослідницького завдання; – належним чином виконував завдання для самостійної роботи; – допускав при усних відповідях та тестуванні окремі незначні неточності.
<p>«В» ставиться у разі, якщо студент:</p>	<ul style="list-style-type: none"> – розкривав згідно з програмою дисципліни зміст питань, використовуючи додаткову літературу; – робив узагальнення та висновки з окремих питань; – виконував завдання для самостійної роботи; – при усних відповідях не завжди повно й аргументовано викладав матеріал, а при тестуванні мали місце окремі неточності.
<p>«С» ставиться у разі, якщо студент:</p>	<ul style="list-style-type: none"> – розкривав згідно з програмою дисципліни зміст питань, але недостатньо й не завжди використовував додаткову літературу; – формулював висновки з окремих питань практичних занять; – не проявляв належної активності під час практичних занять; – допускав окремі неточності при усних відповідях, тестуванні.
<p>«D» ставиться у разі, якщо студент:</p>	<ul style="list-style-type: none"> – відповідав на окремі питання, які обговорювалися; – формулював висновки з окремих питань; – при підготовці до практичних занять майже або й зовсім не використовував додаткову літературу; – не проявляв активності на практичних заняттях; – частково виконав завдання для самостійної роботи; – у відповідях та/чи при тестуванні допустив багато неточностей або декілька грубих помилок.
<p>«Е» ставиться у разі, якщо студент:</p>	<ul style="list-style-type: none"> – відповідав на окремі питання, які обговорювалися; – допускав численні неточності при усних відповідях, демонструючи лише репродуктивний рівень засвоєння навчального матеріалу без його осмислення, – не вмів сформулювати свою позицію, проаналізувати або порівняти різні точки зору на проблему; – недостатньо використовував основну літературу й майже або зовсім не використовував додаткову; – не проявляв активності на практичних заняттях; – частково виконав завдання для самостійної роботи; – у відповідях та/чи при тестуванні допустив численні помилки та неточності.

«Fх» ставиться у разі, якщо студент:	<ul style="list-style-type: none"> – поверхнево розкривав зміст питань, які розглядалися; – допускав суттєві помилки при усних та письмових відповідях; – поверхнево ознайомився з рекомендованою літературою; – не виконав більшу частину завдань для самостійної роботи; – не проявляв активності на практичних заняттях; – допускав принципові помилки під час виконання завдань.
«F» ставиться у разі, якщо студент:	<ul style="list-style-type: none"> – не завжди міг розкрити зміст питань, які розглядалися; – допускав суттєві помилки при усних та письмових відповідях, тестуванні; – не ознайомився з рекомендованою літературою; – не виконав завдання для самостійної роботи; – не проявляв активності на практичних заняттях; – на підсумковому занятті не вміє відтворити зміст окремих питань, передбачених програмою дисциплін.

Набрана здобувачем вищої освіти кількість балів є основою для виставлення оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

Рейтингова оцінка з дисципліни	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (дуже добре)
70-79	C	4 (добре)
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	3 (достатньо)
35-49	Fх	2 (незадовільно) з можливістю перездачі
0-34	F	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Рекомендована література та інформаційні ресурси

1. Абрамович С. Д. Арабо-мусульманська культурна зона // Лексикон порівняльного та загального літературознавства. Чернівці : Золоті литаври, 2001. С. 40–42.
2. Абрамович С. Д., Чикарькова М. Ю. Культурологія. К.: ВД «Кондор», 2018. 452 с.
3. Ареф'єва А. Ю. Синкретизм та синтетизм еволюції мистецтва як засоби культуротворчості // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2021. Вип. 2 (90). С. 165-176. Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/33593/1/18.pdf>.
4. Борщ О. В. Опозиція «сакральне-профанне» як фактор динаміки культурного простору. Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/Vdakk/2012_4/14.pdf.
5. Вдовиченко Г. В. Філософія культури як напрям філософської думки України 20-30-х рр. ХХ ст. (історико-філософський аналіз): Дис. на... д-ра філософ. Н. Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Vdovychenko_Heorhii/Filosofiiia_kultury_iak_napriam_filosofskoi_dumk_y_Ukrainy_20-30-kh_rr_KhKh_st_Istoryko-filosofskiy_an.pdf?
6. Воропаєва В. Г. Культура як предмет соціально-філософського дискурсу. Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=znpgvzdia_2012_51_20.
7. Гатальська С. М. Філософія культури. К.: Либідь, 2005. 326 с.
8. Еліаде М. Священне і мирське. Міфи, сновидіння і містерії. Мефістофель і андрогін. Окультизм, ворожбитство та культурні уподобання: пер. с нем., фр., англ. К.: В-во Соломії Павличко «Основи», 2001. С. 7-113. Режим доступу: https://svit.in.ua/kny/Eliade_svia.pdf.
9. Задорожна О. Постмодернізм як культурне та літературне явище кінця ХХ – початку ХХІ століть. Теоретичні засади постмодернізму // Вісник Київського нац. ун-ту імені Т. Шевченка. 2012. № 23. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. С. 10-12. Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=VKNU_LMF_2012_23_5.
10. Король Н.М. Панєвропеїзм як елемент поступу в системі розвитку європейської цивілізації // Гілея. 2014. Вип. 83. С. 227-231. Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=gileya_2014_83_61.
11. Петрушкевич М. Проблема мудрості у системі «Схід – Захід» [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://eprints.ua.edu/355/1/3_08_1.pdf.
12. Рускевич А. В. Проблема філософії культури в контексті сучасного філософського дискурсу // Вісник Житомирського держ. ун-ту ім. І. Франка. 2009. Вип. 44. С. 14-17. Режим доступу: http://eprints.zu.edu.ua/2995/1/3_44.pdf.
13. Семенюк К.С. Калокагатія: сутність і специфіка історичної трансформації // Вісник Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Філософія. Політологія. 2005. Вип. 70-72. С. 34-37. Режим доступу: http://papers.univ.kiev.ua/1/filosofija_politologija/articles/semenyuk-k-s-kalokagatia-essence-and-specificity-of-historical-transformation_17460.pdf.
14. Сидоренко В. Культурний герой як частина художнього мислення античної доби // Українська академія мистецтв. 2014. Вип. 23. С. 60-69. Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=

&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=had_2015_1_21.

15. Сич О. І. Європоцентризм: до питання про причини та умови виникнення: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://istznu.org/index.php/journal/article/view/1785>.

16. Сторіжко Л. В. Проблеми культури і релігії у творчості З. Фрейда. Режим доступу: http://novyn.kpi.ua/2005-2/05_Storigko.pdf.

17. Чикарькова М. Ю. Біблійний антропоцентризм та його роль у становленні європейської культури. К.: ВД Дмитра Бураго, 2010. 312 с.

18. Чурсінова О. Античне розуміння «техне» як передумова європейського філософського технічного дискурсу // Науковий вісник Черн. ун-ту. Філософія. 2014. Вип. 726-727. С. 77-82. Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nvchu_fil_2014_726-727_17.

19. Шабанова Ю. О. Філософія культури. Дніпро: Ліра, 2019. 240 с.

20. Шайгородський Ю. Міф як політична реальність // Публічне управління: теорія та практика. 2010. № 3-4. С. 213-217. Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2010-34/doc/2/09.pdf>.

21. Шерстюк Н. В. Постмодерн як особлива ситуація в культурі. Режим доступу: <https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/13305/1/%D0%A8%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%82%D1%8E%D0%BA%20%D0%9D.%D0%92.%20%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%BC%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%BD%20%D1%8F%D0%BA%20%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%B0%20%D1%81%D0%B8%D1%82%D1%83%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%B2%20%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D1%96.pdf>.

22. A Philosophy of Culture: The Scope of Holistic Pragmatism. Princeton University Press, 2005. 232 p.

23. Kellner D. Cultural Studies and Philosophy: An Intervention. URL: <http://pages.gseis.ucla.edu/faculty/kellner/essays/culturalstudiesphilosophy.pdf>.

24. Philosophy in Culture: A Cross-Cultural Perspective. Langaa RPCIG, 2016. 352 p.

25. Philosophy of Culture. URL: <http://philosophy.about.com/od/Philosophical-Theories-Ideas/a/Philosophy-OfCulture.htm>.